

ДОКЛАД

за дейността на Комисията за разкриване на документите и обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурности разузнавателните служби на Българската народна армия за периода от 5 април 2007 г. до 18 юли 2007 г.

Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (КРДОПБГДСРСБНА), за краткост наричана Комисията, беше избрана на 5 април 2007 г. с решение на 40-ото Народно събрание, обнародвано в Държавен вестник, бр. 31 от 13 април 2007 г. в изпълнение на разпоредбите на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (ЗРДОПБГДСРСБНА), обнародван в Държавен вестник, бр.102 от 19 декември 2006 г.

Целта на този закон е осигуряване на пълен достъп до архивите и разкриване на наличната информация за дейността на бившата Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. По силата на закона Комисията се задължава да информира обществеността и да предоставя достъп до наличната информация, доказваща зависимостта на лицата, свързани с бившата ДС и разузнавателните служби на БНА, които кандидатстват, заемат или са заемали важни държавни, обществени и политически постове и позиции. Законът разпорежда и регламентира достъпа до наличните архивни документи за физически лица и за изследователски цели. В него не се допуска избирателно отваряне на едни или други архивни материали.

Той гарантира правата на българските граждани и в същото време няма лустрационен характер. Моралната и обществената преценка е предоставена на обществото. За пръв път според този закон документите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА се предават на Комисията, която управлява централизирания архив на документите (чл.16, ал. 1 и чл.11). Този текст от закона дава възможност архивите на бившата ДС да бъдат огласявани и да станат публично достояние.

Комисията беше избрана в отговор на обществените очаквания да осветли тази част от миналото на България, която и днес предизвиква противоречиви оценки и разностранни коментари. В своята дейност тя прилага политиката на прозрачност и безпристрастност. Решенията се взимат при стриктно спазване на закона.

Първи 100 дни на Комисията

- На 6 април 2007 г., след избора ѝ, Комисията бе регистрирана в Агенцията по вписванията в София - град под единен идентификационен код 175263817.
- Независимо от техническите неудобства и затруднените условия за работа Комисията започна прилагането на закона по проверка на лицата, заемащи публични длъжности (чл.3 ал.1). Едновременно бяха изпратени писма до президентската администрация, до Народното събрание, до Министерския съвет, до Конституционния съд, до омбудсмана, до Висшия съдебен съвет, до следствието и до главната прокуратура с искане да изготвят списъци на лицата, заемали длъжности, според изискванията на закона. Проверките започнаха в различна последователност, в зависимост от получаването на отговорите от различните институции.
- В съответствие със своите правомощия по чл. 9 Комисията е проверила и обявила

имената на български граждани, заемали или заемали публични длъжности, за които е установена принадлежност към органите по чл. 1 и е публикувала данните в Интернет сайта си както следва:

Решение №1 от 24 април 2007 г.

След проверка на 144 лица, регистрирани кандидати в ЦИКЕП за членове на Европейския парламент от Република България, Комисията установи и обяви принадлежност на 6 лица от 5 политически партии.

Решение №4 от 21 юни 2007 г.

Комисията по чл. 3 от закона провери 36 бивши и настоящи членове на Конституционния съд, установи и обяви принадлежност към органите по чл. 1 от закона на 3 лица.

Решение № 6 от 5 юли 2007 г.

Комисията по чл. 3 от закона провери 148 лица, членове на Висшия съдебен съвет, установи и обяви принадлежност към органите по чл. 1 от закона на 15 лица.

Решение № 7 от 19 юли 2007 г.

Комисията по чл. 3 от закона провери 4-ма президенти и 4-ма вицепрезиденти, установи и обяви принадлежност на 2 лица.

Решение № 8 от 19 юли 2007 г.

Комисията по чл. 3 от закона провери 105 лица - президенти, вицепрезиденти и служители в президентската администрация, установи и обяви принадлежност към органите по чл. 1 от закона на 21 лица.

- Комисията извърши проверка на 9 лица, кандидати за генерален директор на Българското национално радио.
- Комисията извърши проверка на 4 лица от Управителния съвет на БНР.
- Комисията извърши проверка на 3 лица, кандидати за генерален директор на Българската национална телевизия.
- Комисията извърши проверка на Националния омбудсман, на заместник-омбудсмана и на главния секретар.

За никое от проверените лица не бяха установени данни за принадлежност към органите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

- Комисията уточни списъците на Великото народно събрание – 411 лица, на 36-ото Народно събрание – 270 лица, на 37-ото Народно събрание – 267 лица, на 38-ото Народно събрание – 289 лица, на 39-ото Народно събрание – 286 лица и на 40-ото Народно събрание – 271 лица. В момента тече проверка на документите.
- На основание чл. 3, ал. 2, т. 5 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия се извършва проверка и на 2 лица от партия „Никола Петков”.
- Комисията предоставя достъп на физически лица до информацията, събирана за тях по тяхно искане, по искане на техните роднини по права линия до втора степен, включително или на нотариално упълномощени от тях лица. До 19 юли 2007 г. са постъпили 409 молби на граждани, от които 188 са препратени от МВР. Молбите се отнасят до издаване на удостоверителни документи по Закона за репресираните. На 17 граждани е изпратен отговор, че Комисията не е открила по техните молби документи в архивите на органите по чл. 16, ал. 1. По 22 молби са получени отговори от всички ведомства. По останалите молби са разпратени писма до органите по чл. 16, ал. 1, с които се изисква да бъде предоставена на Комисията наличната документация. Водят

се регистри на получените искания и издадените документи за всеки конкретен случай.

- Към момента не са постъпили молби за издаването на документи за принадлежност на физически лица към органите по чл. 1.
- На основание чл. 21, ал. 1, който дава възможност за установяване на принадлежност към органите по чл. 1, чрез предварителна проверка по писмено искане на органите на законодателната, изпълнителната и съдебната власт, както и на политически структури, професионални, синдикални, обществени, религиозни и др. сдружения, предварителна проверка е поискана и извършена за 20 лица. Прави впечатление, че никоя от изброените власти - политически партии и обществени организации не използват достатъчно този механизъм.
- От избирането си на 5 април 2007 г. до 19 юли 2007 г. Комисията е провела 18 заседания. Съгласно приетия правилник тя е заседавала повече от един път седмично.
- В рамките на своята дейност членовете на Комисията посетиха ведомствата, от които трябва да приеме картотеките, регистрационните дневници и останалите оригинални документи, свързани с дейността на бившите служби на ДС и РУ на БНА. Срещнаха се с ръководствата на съответните служби и се запознаха с готовността им за предаване на архивите на Комисията. Ведомствата изразиха готовност да предадат архивите.

При изпълнение на дейностите си по чл. 9 Комисията установи добро взаимодействие със служба ГРАО.

Нормативна уредба

Преди законоустановения срок Комисията подготви и прие правилник за своята работа, обнародван в Държавен вестник бр.41 от 22 май 2007 г. С него се урежда организацията и дейността ѝ, общия ред за разкриването, обявяването, съхранението и достъпа до документите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, както и методическото ръководство на администрацията към независимия орган. С правилника бе приета и структурата на администрацията.

Дейността на Комисията се подпомага от обща и специализирана администрация. Към общата администрация се формират две дирекции – “Финансово-стопански дейности и управление на собствеността” и “Канцелария човешки ресурси и информационно обслужване”. Специализираната администрация е разделена на дирекция “Централизиран архив” и отдел “Правна и международна дейност”. Предвидена е и длъжността вътрешен одитор и служител по сигурността на информацията.

Комисията утвърди правила за организация на документооборота на финансово-счетоводните документи, правила за вътрешния трудов ред, за работната заплата, вътрешни правила за планиране, организация на възлагането на обществени поръчки. Подготвен е и проект за обсъждане на правила за работата с документи в Комисията.

Финансово състояние:

Комисията е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. По предложение на Министерството на финансите и с постановление на Министерския съвет от 20 юни 2007 г. е определен бюджет на Комисията до края на 2007 г. в размер от 1 100 000.00 лв. (един милион и сто хиляди лева). Бюджетът е разпределен както следва:

- за заплати - 260 000.00 лв.

- за ДОО - 68 000.00 лв.
- за здравно осигуряване - 22 000.00 лв.
- а издръжка - 350 000.00 лв.
- за капиталови разходи - 400 000.00 лв.

Материално и техническо осигуряване

Поради липсата на собствени помещения Комисията работи в 3 стаи на Народното събрание на ул. "Батенберг" 1. Използва кабинета и хранилището към него на председателя на парламентарната комисия по вътрешна сигурност и обществен ред. Въпреки разбирането на парламента, с всеки изминал ден проблемите, свързани с работните помещения и нормалната дейност на Комисията, се увеличават.

Работна група от членове на Комисията направи проверка по места на различните възможни варианти за сграда, в която да се разположи и изгради архивът на бившата ДС. Изпратено бе писмо до министър-председателя Сергей Станишев (КИ-07-0040 от 23 април 2007 г.) с предложение правителството да предостави два етажа от сградата на ул. "Врабча" 1 за временно устройване на Комисията, както и сграда, строена от Министерство на отбраната, разположена на ул. "Цветан Лазаров" 2 за изграждане на централизиран архив от документи на бившите служби на ДС и РУ на БНА. Излезе решение 472 от 11 юли 2007 г. на Министерския съвет за предоставяне на два етажа от сградата на ул. "Врабча" 1. Единият етаж е зает от Комисията за чуждестранна помощ до 30 септември 2007 г., а другият е обитаван от партията Български земеделски народен съюз.

С така взетото решение на практика Министерският съвет не изпълни задължението си по закона да предостави работни помещения и технически средства за дейността на Комисията (до 31 март т.г.). А това възпрепятства приемането на архива до 18 август 2007 г., както е по закон.

Проблеми пред Комисията:

- Непредоставяне на сграда за специализирания архив и за създаването на читалня, в която граждани, изследователи и журналисти да могат да се запознаят с интересувашата ги документация и в която да работят членовете на Комисията и нейната администрация. В открито писмо до президента на Република България, до председателя на парламента, до министър-председателя и до председателя на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА депутати от Европейския парламент настояват за спешно решаване на проблема със сградата на Комисията.
- Неспазване на сроковете за предаване на документацията от страна на органите по чл. 16.
- Непълноти, констатирани в предоставяната от органите по чл. 16 документация. Има следи от обработка на архивни дела, пренареждане на страници и документи. Това затруднява дейността на Комисията, води до допълнителни търсения и разследвания и забавяне на нейните решения.
- Забавяне на промените в Закона за политическата и гражданската реабилитация, които трябва да бъдат съобразени със закона. Това затруднява своевременното изплащане на обезщетенията на репресираните, които трябва да притежават съответния документ.
- Осигуряване на средства в Републикански бюджет'2008 за капиталови разходи за изграждане на база за специален архив и нормални условия за работа на Комисията.

Приоритетни задачи на Комисията до 20 декември т. г. :

- Приемане архива на бившата ДС и разузнавателните служби на БНА по чл.1.
- Приключване проверката за принадлежност на публичните длъжности по чл. 3 (1) до т. 8 – народните представители в НС, министър-председателя, заместник министър-председателите, министрите и зам.-министрите, председателите и зам.-председателите на държавни агенции, председателите и членовете на държавни комисии, съдиите, прокурорите, следователите, дознателите.
- Проверка за принадлежност към органите по чл. 1 на председателите, зам.-председателите, секретарите и членовете на Централните изборителни комисии за провеждане на избори по чл. 3 (1) т.20;
- Проверка за принадлежност към органите по чл. 1 на кандидатите за кметове и общински съветници чл. 26 (1) т.1;
- Проверка и обявяване на резултатите и решение по чл. 3 (2) т. 1 на публични дейности по смисъла на този закон, извършвани от: собствениците, директорите, зам.-директорите, главните редактори, зам. главните редактори, членовете на редакционните съвети, политическите коментатори, водещите на предавания, водещите на рубрики в печатни издания и електронни медии; собствениците и ръководителите на социологически агенции; собствениците и ръководителите на рекламни агенции; собствениците на агенции и дружества, осъществяващи връзки с обществеността;
- Проверка за принадлежност на ръководителя на Националния център за изучаване на общественото мнение към Народното събрание, чл. 2 (1) т. 21.

Докладът е приет с решение №9 на заседание на Комисията на 19 юли 2007 г.